

10/09/2010

Opinió > Carles Boix | 00:02 h.

10/09/2010

Penjant d'un fil

DECLARACIONS INTEMPESTIVES I LA SOCIETAT OBERTA

"Parlem del que ens importa a tots. Fem-ho racionalment. Evitem els prejudicis"

Carles Boix

Tota declaració política té, com tantes altres coses, dues dimensions: una substantiva (el què) i una formal (el com). No hi ha dubte que, posats a triar, tots preferim sentir declaracions apropiades tant en el fons com en la forma. Ara bé, si això no és pas possible i, per la raó que sigui, hem d'escollir entre forma i substància, jo sempre elegiré sentir coses amb substància raonable encara que vinguin servides en forma d'estirabot.

Entenc que aquesta posició, com gaire totes les coses, és personalíssima i intransferible. No per això deixen de sorprendre'm, però, les reaccions asimètriques que s'han produït davant de les declaracions creuades dels darrers dies per alguns polítics catalans. Convinc amb la majoria que el sr. Tremosa probablement va emprar una imatge política desafortunada. No obstant això, el fons de la qüestió que plantejava és comprensible (i el fet de plantejar-la era, per suposat, perfectament legítim): la indignació davant d'un president que va anunciar, pocs dies després de votar el projecte estatutari al parlament de Catalunya, que calia esmenar-lo en un altre òrgan legislatiu; que va acabar amb el president que havia liderat aquell projecte; que no ha fet cap esforç per frenar l'erosió de l'Estatut a mans dels diferents òrgans de l'Estat, malgrat les propostes fetes des del mateix Zapatero abans de l'estiu (vegin, sinó, l'article del [sr. Juliana d'aquest dijous](#)); i que, frívolament, anuncia que amb alguns decrets es podran recuperar competències escapçades per l'òrgan que s'atorgat la interpretació última de la sobirania nacional. En un moment en què no sabem si Catalunya pot guanyar la partida final, el sr. Montilla ens pot haver deixat abocats a viure amb una autonomia inferior en qualitat i quantitat a la que existia abans d'encetar el procés estatutari. La situació es pot resumir amb dues paraules: molt preocupant.

Per la seva banda, la resposta del sr. Iceta, titllant al sr. Tremosa de "nen de papà", segurament passa pel sedàs, estrany i deforme, de les formes que imperen o es demanen a Catalunya. Però, des d'un punt de vista substantiu, mereix la condemna més absoluta. En comptes de demanar excuses al sr. Tremosa o, de forma més valenta, entrar a combatre el fons de la qüestió política (el problema estatutari), prefereix traçar un cercle d'exclusió al voltant del sr. Tremosa i desqualificar-lo amb les formes més primitives que sol utilitzar l'esquerra del país. L'estratègia és, lamentablement, estèsíssima. D'una banda, hi ha els treballadors, intel·lectuals i polítics abnegats, que s'ho han fet tot, regalimant en suor. De l'altra, hi ha aquells que viuen amb l'esquena dreta, els que exploten els treballadors en tot moment, els aprofitats i ben connectats. Aquests darrers no tenen cap dret a fer cap mena de declaració: el que han de fer és expiar alguna mena de pecat (curiosament, el pecat dels pares), demanar perdó *ad aeternum*, i callar la boca. El

dret constitucional de lliure expressió només funciona parcialment en el seu cas. Els deixen fer solament quan no molesten: és aleshores quan passen de la categoria de “nen de papà” al calaix dels “bon xicots” que no fan gaire soroll. Naturalment, la distinció entre bons i dolents no la fa tothom: alguns semblen tenir el monopoli d’aquesta feina classificatòria. En general, però, el joc és habitual al país. A qui no li han demanat, a Catalunya, on viu, d’on vé, qui són els seus pares? En part, és una pregunta feta mecànicament, sense reflexionar-hi gaire. En general, però, es tracta de marcar territori i de justificar la posició, inferior o superior, que l’interlocutor té. Als Estats Units, amb tots els defectes propis d’una societat oberta, això és impensable.

Naturalment, la primera pregunta que un es fa és què vol dir ser un “nen de papà”. La imprecisió és tan notable que ens adonem que qui fa servir l’expressió està fent trampa. Suposem que un empresari important (que s’ho ha fet tot sense patrimoni ni estudis) envia els seus fills a estudiar en una escola privada, com ara l’escola alemanya. Són aquells fills un nens de papà? Queden desqualificats del combat polític? Ara substitueixin empresari per la paraula “polític”. Un polític important (que s’ho ha fet tot sense patrimoni ni estudis) fica els seus fills en una escola privada, com ara l’escola alemanya. Són els fills uns nens de papà? Hem de demanar que romanguin en silenci per sempre? Per suposat, la meua resposta és que no.

La declaració del sr. Iceta és insignificant en si mateixa: l’haurem oblidat tots (excepte els afectats) en quaranta-vuit hores. Ara bé, porta al darrere una concepció del món nefasta per poder fer progressar un país. En comptes d’imaginar una societat oberta i mòbil, en comptes de celebrar la possibilitat que hi hagi “nens de papà”, en comptes d’incentivar la creativitat, la inversió, el risc i l’èxit, la societat és una cova on tothom sospita del que té alguna cosa més. En aquesta visió del món, ningú valora mai a l’altre pel que diu o fa, amb independència dels seus orígens. El concepte de plena responsabilitat individual plena no existeix. Si algú destaca, ho fa perquè ha aprofitat tota mena de connexions, herències adquirides i xarxes d’amistats ben travades. Aquest món és aleshores ilegítim i l’única solució és, naturalment, l’expropiació. Una expropiació, per suposat, regulada i executada per buròcrates de partit que vetllen perquè ningú destaqui més del compte. En un món així, el creixement i el progrés són impossibles.

Desqualificar l’altre per un tret o una característica que, al capdavall, no és ni tan sols responsabilitat del desqualificat (recordin que el responsable és el pare del subjecte criticat) és un joc perillós. L’esquerra europea adora Habermas. Ara bé, Habermas és taxatiu: perquè hi hagi democràcia, ha escrit, cal crear un espai comunicatiu on totes les parts o individus participin com a iguals i on ho facin utilitzant les seves facultats racionals, lliures de tota mena de prejudici. Sense aquestes condicions, les decisions que es prenen no són legítimes. Hi estic d’acord. Per això demano a l’esquerra catalana que es prengui Habermas amb completa seriositat. Parlem del que ens importa a tots. Fem-ho racionalment. Evitem els prejudicis. Treballem per crear una Catalunya i un món oberts. Qui ho faci, guanyarà les eleccions – o, almenys, haurà merescut guanyar-les.

11 **Joana:** Molt bon article i desgraciadament molt encertat.